

Lesbrief 54: januari 2019

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@onzetaal.nl.

Alarm! 3660 talen worden bedreigd!

Uit een recent onderzoek aan de Universiteit van Amsterdam blijkt dat er 3660 talen in hun voortbestaan worden bedreigd. Dat betekent dat meer dan de helft van alle talen in de wereld het gevaar loopt uit te sterven.

> [Lees verder](#)

De Gazette van Detroit houdt ermee op

Begin twintigste eeuw emigreerden tienduizenden Belgen naar de VS. In Detroit gingen vooral veel West-Vlamingen wonen. Zij richtten een Nederlandstalige krant op: *De Gazette van Detroit*. Die verscheen eind vorig jaar voor het laatst.

> [Lees verder](#)

Wanneer is de mens gaan praten?

Behalve sommige dove mensen en een aantal mensen met een zware handicap, kunnen eigenlijk alle mensen over de hele wereld praten. Wanneer zijn we daarmee begonnen? En waarom?

> [Lees verder](#)

Gazette van Detroit houdt ermee op

Aan het begin van de twintigste eeuw trokken tienduizenden mensen uit België naar de Verenigde Staten. Ze hoopten op een nieuw en beter leven. In Detroit gingen vooral veel West-Vlamingen wonen. Zij richtten de *Gazette van Detroit* op, een Nederlandstalige krant. Die verscheen eind vorig jaar voor de laatste keer.

De *Gazette van Detroit* rolde in 1914 voor het eerst van de drukpers. De West-Vlaming Camille Cools (1874-1916) begon met deze krant omdat er in de stad Detroit (in de staat Michigan) veel mensen uit de provincie West-Vlaanderen waren komen wonen. Ook in Ontario (een Canadese provincie die grenst aan de VS) woonden veel West-Vlamingen.

Het was niet toevallig dat ze vanuit het arme West-Vlaanderen daarheen verhuisden. In Detroit, ook bekend als de 'Motor City', bloeide de auto-industrie aan het begin van de twintigste eeuw volop. Er waren dus veel banen. En in Ontario waren immigranten meer dan welkom om in de tabaksteelt te werken.

Dankzij de *Gazette* hielden de West-Vlamingen contact met elkaar en konden ze in hun eigen taal lezen over gebeurtenissen in Detroit, Ontario én West-Vlaanderen. Tegenwoordig zijn afstammelingen van de Belgen in Detroit en omgeving totaal 'veramerikaanst'. Ze spreken geen West-Vlaams meer en de band met België wordt steeds losser. Tijd voor de *Gazette van Detroit* om ermee op te houden.

Björn Soenens, Amerika-correspondent van de VRT, is gaan kijken bij de archieven van de *Gazette*. Hij spreekt er met een vrouw die lange tijd voor de krant gewerkt heeft. Haar ouders waren geboren in West-Vlaanderen, maar zelf is ze geboren en opgegroeid in de Verenigde Staten. Aan het einde van het gesprek gebeurt er iets opmerkelijks: Björn Soenens, die zelf West-Vlaming is, begint met haar West-Vlaams te spreken. [Dat gaat nog verrassend vlot.](#)

Vragen en opdrachten

Beantwoord de vragen 1a en 1b eerst voor jezelf. Bespreek de antwoorden daarna in de klas.

- 1a Voor welk publiek is *De Gazette van Detroit* bedoeld?
- 1b Bestaat dit publiek nog steeds? Leg je antwoord uit.

Bekijk het filmpje van de VRT. Beantwoord de vragen 2a en 2b eerst voor jezelf. Bespreek de antwoorden daarna in de klas.

- 2a Waarom is de mevrouw voor de Nederlandstaligen van nu misschien niet zo goed te verstaan? Noem twee redenen.
- 2b Helemaal aan het eind van de reportage, na het gesprek met de 97-jarige vrijwilligster, zegt Soenens: "Niets blijft, alles gaat voorbij." Vind jij dat deze uitspraak goed past bij het filmpje en de tekst? Leg je antwoord uit.

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Wanneer is de mens gaan praten?

Behalve sommige dove mensen en wat mensen met een zware handicap, kunnen eigenlijk alle mensen over de hele wereld praten. Wanneer zijn we daarmee begonnen? En waarom?

Afgelopen december mochten kinderen vragen stellen aan de radio. Een van die vragen was: [wanneer is de mens begonnen met praten?](#)

Het is iets wat veel mensen zich weleens afvragen. Tegelijkertijd is het antwoord op deze vraag jammer genoeg: dat weten we niet. Dat vertelt de wetenschapper in dit stukje op de radio.

Andere dieren, bijvoorbeeld apen, kunnen in ieder geval ook communiceren, met kreten en gebaren. De voorouders van de mens konden dat daarom waarschijnlijk miljoenen jaren geleden ook al. Op een bepaald moment zijn de kreten veranderd in een echte taal. Dat was misschien omdat we dan veel ingewikkelder dingen konden zeggen. Maar wanneer dat gebeurd is, weet niemand.

Vragen en opdrachten

Lees het artikel.

- 1 Het meisje vraagt wanneer de mens is begonnen met praten. Volgens taalkundige Jelle Zuidema is het ontstaan van gesproken taal begonnen bij iets wat de mens veel beter kan dan alle andere diersoorten. Wat is dat en wat wordt daarmee bedoeld?
- 2 Waarom is het bij het leren van gesproken taal niet alleen handig als je geluiden kunt imiteren, maar ook als je bewegingen kunt nadoen?

Beantwoord de vraag eerst voor jezelf en bespreek je antwoord daarna in de klas.

- 3 Bekijk het filmpje vanaf minuut 8. Leg in eigen woorden uit waarom we meer weten over het begin van *geschreven* taal dan over het begin van *gesproken* taal.

Beantwoord vraag 4 samen met een klasgenoot en bespreek jullie antwoord daarna in de klas.

- 4 Stel, jij leeft een miljoen jaar geleden met je ouders, ergens in een grot. Bedenk ten minste drie dingen waarvoor jij in ieder geval een woord zou willen hebben.

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Antwoorden bij 'Alarm! 3660 talen worden bedreigd!'

- 1 B
- 2 Een taal is 'bijna uitgestorven' als de taal alleen nog wordt gesproken door oude mensen en niet meer door hun kinderen en kleinkinderen.
- 3a Nee, volgens de tekst bestaan er 'bijna 7000' talen.
- 3b In ieder geval 97. (Want $7097 - 7000 = 97$.)
- 3c Er sterven talen uit (= eerste reden) en er komen soms ook nieuwe talen bij (= tweede reden).

Antwoorden bij 'De Gazette van Detroit houdt ermee op'

- 1a De krant was ooit bedoeld voor West-Vlamingen die zich in Detroit en omgeving settelden.
- 1b Nee. De afstammelingen van de West-Vlamingen die oorspronkelijk in Detroit en omgeving kwamen wonen en werken zijn inmiddels 'veramerikaanst'.
- 2a Reden 1: ze spreekt ouderwets West-Vlaams ('uit de jaren 20 van de vorige eeuw').
Reden 2: West-Vlaams klinkt sowieso anders dan het Standaardnederlands.
Reden 3: ze heeft een flink Amerikaans accent. Logisch natuurlijk, als je in Amerika geboren bent!
- 2b Eigen antwoord, bijvoorbeeld: 'Ja, ik vind het een passende uitspraak. Alles gaat voorbij: de tijd dat in Detroit en omgeving West-Vlaams werd gesproken, de tijd van *De Gazette van Detroit*, het leven, alles.'

Antwoorden bij 'Wanneer is de mens gaan praten?'

- 1 Na-ape: andere diersoorten kunnen geen geluiden en bewegingen imiteren zoals de mens dat kan.
- 2 Door mondbewegingen na te doen, kun je de spraakklanken van een taal leren.
- 3 Eigen antwoord, bijvoorbeeld: 'Over geschreven taal kunnen wetenschappers informatie terugvinden door archeologische vondsten. De taalkundige noemt de Egyptische hiërogliefen als voorbeeld. Van gesproken taal van miljoenen jaren geleden zijn geen overblijfselen die onderzocht kunnen worden.'
- 4 Eigen antwoord, bijvoorbeeld: *gevaar; grot/huis; eten; jagen; speer*.